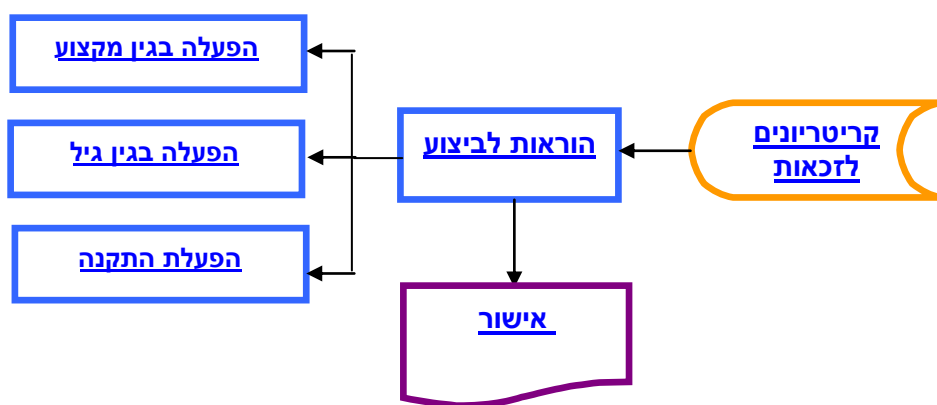

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף ביטוח נפגעי בעבודה

חוזר נפגעי עבודה / 9	תאריך: 28 פברואר 2011 כ"ד אדר א תשע"א
נושא: נכות מעבודה תת נושא: תקנה 15 שם החוזר: רענון הוראות תקנה 15	
מטרת החוזר לרענן את עיקרי תקנה 15 ואפשרויות מימושה למבוטחים שנפגעו במסגרת עבודתם.	
פתח דבר	
תהליך עבודה 	
חשוב לדעת	
נספחים 1. מבוטחים מיוחדים 2. לקט הלכות מפסיקת בית הדין הארצי לעבודה 3. תקנה 15 4. תקנה 11 5. תקנה 12 ב.ה. 6. תקנה 14 7. תקנה 16 א 8. תקנה 17 9. תקנה 18 א	

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

01. תקנה 36
11. תקנה 37
21. שינויים במערכת נתע
רשימת תפוצה

פתח דבר

- לאור ההתפתחויות שחלו בנושא תקנה 15 (מאז הוצאתה בשנת 1956) וכן שינויים בפסיקה ובנהלים החלטנו לרענן ולרכז את ההוראות וההנחיות בדבר הפעלת התקנה.
- המבחנים המשמשים לקביעת דרגת נכות הינם מבחנים פונקציונאליים המשקפים בדרך כלל את מצבו הרפואי של הנפגע ומתמקדים בנזק השווה לכל גוף.
- מבחנים אלו אינם לוקחים בחשבון את השפעת הנכות על עבודתו או משלח ידו של הנכה והמשך תפקודו במסגרתה.
- מטרת תקנה 15 היא להגדיל את שיעור הנכות במקרים בהם ישנה פגיעה בתפקודו של הנפגע בעבודתו לאורך זמן ולא למצבים חולפים.
- התקנה מתייחסת למצב בו משפיעה הנכות על המשך תפקודו של הנפגע בעבודתו ומתייחסת לשתי חלופות להגדלת הנכות הרפואית, **מקצוע וגיל**:
 - **מקצוע** - השפעת הפגיעה על מסוגלותו של הנפגע לעבודה, לאור ההשלכות הצפויות על יכולתו להמשיך ולתפקד בעבודה באותה רמת הכנסה.
 - **גיל** - שאלת המשך יכולתו של הנפגע לתפקד בעבודה או, למצוא עבודה חלופית, בהתחשב בגילו ובאפשרויות התעסוקה העומדות לרשותו.

בתוקף: מיום הפצת החוזר

שימו לב: חוזר זה מבטל את כל החוזרים הקודמים הקיימים בנושא

[חזרה](#)

קריטריונים
לזכאות

תקנה 15 מופעלת:

- בדרגת נכות יציבה בלבד
- רק על הנכות הנובעת מהפגיעה בעבודה לאחר הפחתת פגימות שאינן קשורות לפגיעה

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

- על דרגת נכות משוקללת ועל דרגת נכות מותאמת ([תקנה 14](#))
- בדרגת נכות המזכה **במענק**, תוגדל דרגת הנכות מכוח תקנה 15, עד 19% בלבד.
- בדרגת נכות המזכה **בקצבה**, תוגדל דרגת הנכות עד 100%.
- החלופות הנשקלות הן מקצוע וגיל

[חזרה](#)

הוראות לביצוע

א. הפעלת תקנה 15 בגין מקצוע:

על מנת להפעיל את התקנה, **שני תנאים** חייבים להתקיים **במצטבר**:

1. הנפגע אינו מסוגל לחזור לעבודתו או לעיסוקו
2. הנכות הביאה לירידה בהכנסות הנפגע ולא לזמן מוגבל.

1. הנפגע אינו מסוגל לחזור לעבודתו או לעיסוקו:

1.1. בבדיקת מסוגלותו של הנפגע לחזור לעבודתו:

- אם נמצא כי הנפגע מסוגל לחזור לעבודתו, אין להמשיך ולבדוק ירידה בהכנסות.
- אם נמצא כי אין ירידה בהכנסות, אין משמעות למסוגלות לחזור לעבודה.

2.1. בעבודתו הכוונה לעבודה שביצע הנפגע בפועל קודם לקרות התאונה:

- הפעולות הכרוכות בביצוע העבודה
- שעות העבודה
- תפוקה
- היקף העבודה
- משמרות
- שעות נוספות
- נסיעות
- עבודה מול קהל

- כוח פיסי: הרמת משאות, התכופפויות, עבודה בגובה, עבודה עם חומרים וכו'.

3.1. אם הנפגע לא חזר לעבודתו, הוועדה תבדוק האם אי החזרה לעבודה היא בשל הפגיעה או

מסיבות שאינן קשורות לה כגון: פיטורין עקב צמצומים במקום העבודה, תקופות של שפל

בתעסוקה, יציאה ללימודים, כוונה מוקדמת לשינוי מקום העבודה.

4.1. אם חל שינוי באופן עבודתו של הנפגע עקב הפגיעה ואינו מסוגל לבצע פעולות מסוימות

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

שביצע בעבר, יש לראות בו כמי שאינו מסוגל לחזור לעבודתו.

שימו לב:

- הכוונה היא לעבודה שביצע הנפגע **במתכונת ובהיקף קודם** לתאונה
- מקצועו של אדם הינו המקצוע שבו עוסק הוא בדרך קבע לפרנסתו, ולא מקצוע עתידי אשר הוא עומד לרכוש.
- כאשר יש לאדם כמה עיסוקים שעליהם פרנסתו, תיבחן מסוגלותו של הנפגע לחזור לעבודתו בכלל העיסוקים.
- מבוטח אשר לא חזר לעבודתו משום שכוונתו לממש תוכנית שקדמה לתאונה, כמו המשך לימודים בב"ס גבוה, לא יראו בו מי שאינו מסוגל לחזור לעבודתו.
- מבוטחים בעלי עיסוק מיוחד ([נוסח 1](#))

2. הנכות הביאה לירידה בהכנסות הנפגע ולא לזמן מוגבל

1.2. "הכנסה" הכוונה היא להכנסה מעבודה או הכנסה מעסק (לרבות הכנסות נפגע מרווחים

שמניב העסק גם אם לא חזר לעבוד בעסק).

2.2. ירידה בהכנסות המצדיקה הגדלת דרגת הנכות חייבת לקיים **בו זמנית** שלושה תנאים:

1.2.2. הירידה בהכנסות הנה **כתוצאה מהפגיעה** ולא מסיבות של קיצוצים במקום העבודה, מיתון במשק, עבודה עונתית, היעדרות מעבודה עקב מחלה שאינה קשורה לפגיעה וכדומה

2.2.2. הירידה בהכנסות היא **ניכרת** (ירידה בהכנסות של 20% ומעלה).

3.2.2. הירידה בהכנסות **אינה לזמן מוגבל** אלא קבועה

3.2. הכנסות שאין לקחת אותן בחשבון בבדיקת הירידה בהכנסות:

1.3.2. **דמי שכירות** המתקבלים מהשכרת העסק (לדוגמא: חנות, מונית, משאית)

2.3.2. הכנסות המתקבלות **מניצול ימי מחלה או ימי חופשה**.

הכוונה לניצול ימי מחלה או חופשה להשלמת שכר של מי שאינו מסוגל לחזור לעבודה מלאה עקב הנכות.

3.3.2. הכנסות המתקבלות **משעות נוספות** אצל נפגע ששינה עבודתו עקב הנכות ונאלץ לעבוד שעות נוספות על מנת להגיע לאותה רמת הכנסה שהייתה לו לפני הפגיעה

4.2. בדיקת ההכנסות לעובד שכיר

1.4.2. הבדיקה תיעשה על ידי השוואת השכר של שלושת החודשים הקודמים לפגיעה של המבוטח מול שכרו בשלושת החודשים שקדמו למועד ישיבת הוועדה שקבעה את הנכות היציבה.

שימו לב:

- החישוב נעשה על ידי בדיקת היחס בין השכר ברבע השנה שקדם לפגיעה לבין

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

השכר הממוצע באותה עת

לעומת

היחס בין השכר ברבע השנה שקדם לוועדה לבין השכר הממוצע באותה העת

החישוב מתבצע באופן אוטומטי במערכת "נתע" במסך 755

- בעת ביצוע ההשוואה, אין להתחשב בתשלומים נוספים ששולמו בחודשים האמורים ויש להפחיתם.

2.4.2. אופן בדיקת ירידה בהכנסות על ידי פקיד התביעות:

- פקיד התביעות יפנה לתובע במכתב (מערכת "נתע" מסך 661) ויבקש להמציא פרטי שכר בחתימת המעסיק או תלושי שכר, בתוך 21 ימים מיום קבלת

ההודעה

- אם לא המציא התובע את נתוני השכר בתוך 21 ימים כנדרש, תישלח לו תזכורת עם העתק למעסיק, בה יצוין כי אי קבלת מענה מעכב את ההחלטה לגבי דרגת נכותו.

- כמו כן, יצוין במכתב התזכורת כי אם לא יתקבלו הפרטים בתוך 15 ימים נוספים, תתבקש הוועדה לסיים את הדיון על סמך החומר הקיים בפניה.
- אם לא המציא התובע את נתוני השכר בתוך 15 ימים כנדרש במכתב התזכורת, יודיע פקיד התביעות לוועדה כי המידע לא התקבל מהנפגע והוועדה תחליט על פי שיקול דעתה.

- במקרה בו מתעכב הדיון בתקנה 15 מעל 6 חודשים ממועד ישיבת הוועדה, יש לבקש תלושי שכר עדכניים (ולא אלה שקדמו לוועדה) ולבצע את ההשוואה ביחס אליהם

- **שימו לב:** חובת ההוכחה כי חלה ירידה בהכנסות מוטלת על התובע והתהליך המתואר לעיל תואם את הוראות [תקנה 8](#) לתקנות הביטוח הלאומי (הגשת תביעה לגמלה ואופן תשלומה) תשנ"ח-1998

- אם הנפגע לא חזר כלל לעבודתו, יפנה פקיד התביעות למעסיק לברור הסיבות לאי חזרתו לעבודה.

- אם הנפגע החל לעבוד במקום עבודה חדש בשלושת החודשים הקודמים למועד ישיבת הוועדה ועדיין אין לו שכר, על פקיד התביעות לפנות למעסיק ולברר מהו השכר אותו אמור הנפגע להשתכר.

- על פקיד התביעות לבדוק אם מאז הפגיעה היו פגיעות או נכויות נוספות, אשר להן השפעה על היקף עבודתו של הנפגע והכנסתו.

5.2. בדיקת ההכנסות עבור עובד עצמאי

1.5.2. הבדיקה תיעשה על ידי השוואת נתוני המחזור העסקי בשלושת החודשים שקדמו

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

לפגיעה מול המחזור העסקי של המבוטח בשלושת החודשים שקדמו למועד ישיבת הועדה שקבעה את הנכות היציבה.
הבדיקה תעשה לפי מדד המחירים לצרכן, מתאריך ראשון של דמי פגיעה ועד למועד ישיבת הוועדה

2.5.2. אופן בדיקת ירידה בהכנסות:

- הנפגע יתבקש להמציא דוחות מע"מ, בהם מדווח המחזור העסקי עבור רבע השנה שלפני הפגיעה, ורבע השנה שלפני הוועדה.
יש לחשב ממוצע של סכום המחזור העסקי בכל אחד מרבעי השנה, ולקדם לפי מדד המחירים לצרכן, מתאריך ראשון דמי פגיעה ועד למועד הוועדה (החישוב נעשה באופן אוטומטי במערכת "נתע" במסך 755).
- בנוסף, לצורך התרשמות, ובכדי למזער השפעות הנובעות משינויים עונתיים, מקריות או שינוי מכון של ההכנסה, יתבקש הנפגע להמציא דוחות מע"מ או דו"ח מס הכנסה עבור 12 החודשים שקדמו לפגיעה ו-12 החודשים שקדמו לוועדה.
אם אין שנה מלאה באחת מן התקופות, יש להסתפק במספר החודשים הקיימים.
(מחזור עסקי = הכנסה ברוטו של המבוטח ללא ניכוי הוצאות).
▪ על פקיד התביעות לבדוק את השינויים שחלו במחזור העסקי השנתי.
יש להתייחס לשינויים במהלך כל השנה, ויש להתייחס לשינויים שנובעים מהכנסות שונות בעונות שונות של העונה, בהתאם לעסוק (לדוגמה, בעלי חנויות לספרי לימוד יהיו בעלי מחזור עסקי גדול יותר בסוף הקיץ, ובתחילת שנת הלימודים. אם חודשים אלו מובאים בחשבון בעת החישוב, יש להביא בחשבון את ההשפעה העונתית, אשר אינה קשורה לפגיעה בעבודה).
▪ על פקיד התביעות לברר את הפרטים הבאים עם מחלקת גביה:
א. סוג הביטוח של הנפגע לאחר הפגיעה
 - על מנת לדעת האם הנפגע שינה את מעמדו לאחר הפגיעה
 - אם שונה סוג הביטוח יש לברר מועד השינוי.
- ב. האם קיים תיק מעסיקים לנפגע והאם הוא מעסיק עובדים:
 - אם כן, מהו מספר העובדים עליהם דיווח לפני הפגיעה ומה מספרם לאחריה
 - האם נוספו עובדים מאחר שהנפגע אינו עובד ונזקק לעובדים

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

נוספים למלא את חלקו

ג. על פי הצורך, יבקש פקיד התביעות או ועדת הרשות, חקירה אשר באמצעותה יבדק:

- האם העסק של הנפגע פועל, אם כן, על ידי מי מופעל ומי עובד בו
- האם הנפגע עובד עבודה מלאה. אם לא, האם בשל הפגיעה או מסיבות אחרות כמו: היעדר ביקוש לסוג העבודה, תקופת שפל, מיתון, מחלה אחרת, פרישה עקב גיל וכו'.
- מה היה היקף העבודה לפני הפגיעה: שעות פתיחת העסק, מספר שעות עבודה, היקף הזמנות וכו'
- יש לקבל מהנפגע הסבר לסיבות שהביאו לצמצום העבודה.
- יש לבקש מהחוקר לבצע את החקירה הן בדרך סמויה והן ע"י שאלות ישירות

- יש לבקש הוכחות על ידי בדיקת הספרים, ההזמנות וכו'.
 - על פי הצורך יש מקום לחקור גם עדים ולקוחות של העסק.
- ד. בכל מקרה, על פקיד התביעות לבדוק אם מאז הפגיעה היו פגיעות או נכויות נוספות, אשר להן השפעה על היקף עבודתו של הנפגע והכנסתו.
- ה. אם יוכח כי לא חלו שינויים באופי העבודה והיקפה, הרי שלא הוכח כי הפגיעה בעבודה היא אשר הביאה לירידה בהכנסות, גם אם ההכנסות המדווחות מעידות על ירידה ויש להניח כי הירידה נובעת מסיבות אחרות.

חזרה

ב. הפעלת תקנה 15 בגין גיל:

הוועדה הרפואית תבחן באיזו מידה משפיע גילו של הנפגע על האפשרות להשיג עבודה ולהסב את מקצועו, כשלנכות הפיזיולוגית מתווסף הגיל עפ"י הקריטריונים הבאים:

1. **צעיר** - נכה חסר ניסיון והכשרה מקצועית שעושה את צעדיו הראשונים בשוק העבודה, ואשר הנכות פגעה בסיכויו להשתלב במגוון העיסוקים שהיו פתוחים לפניו. בשיקולים לגבי שיעור ההפעלה, תילקח בחשבון חומרת הנכות והשפעתה על המשך לימודיו, סיכויו לעבודה, סוג העבודה ורמת ההכנסה.

דוגמאות:

א. **תלמיד** שעובד בעבודה מזדמנת או בחופשה, נפגע קשה בתאונת עבודה והנכות מונעת ממנו להמשיך בלימודים ותחסום בפניו אפשרויות תעסוקתיות שונות.

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

ב. **חייל** שעובד במהלך שירותו הצבאי, נפגע בעבודה שהינה בלתי מקצועית ושולית לעיסוק העיקרי כחייל, הוא חסר ניסיון תעסוקתי והנכות מגבילה את אפשרויותיו העתידיות בשוק העבודה.

ג. **סטודנט** העובד בתקופת לימודיו בעבודה זמנית שאינה מקצועית והנכות תפגע בסיכויו העתידיים להשתלב בשוק העבודה.

2. **גיל ביניים** - נכה שגילו אינו מהווה גורם שפוגע בכושר עבודתו (גיל ניטרלי) ואינו משפיע על ההסתגלות או השגת העבודה. הנכה יכול להסב את מקצועו ולהשתלב מחדש בשוק העבודה. שיעור הפעלת התקנה יהיה בהתאם ליכולתו לחזור לעבודה ולשיעור הירידה בהכנסות. **לדוגמא:**

נגר בן 35 נפגע ביד ימין ואינו מסוגל לחזור לעבודתו ובשלב זה אינו עובד. השכלתו וכישוריו מאפשרים לו לבצע הסבה מקצועית ולהשתלב בעבודה אחרת. סביר להניח כי אדם בגיל זה ישתלב במעגל העבודה. לפיכך, במקרה זה, תופעל תקנה 15 בגין מקצוע בחלקה, ואין מקום להפעיל תקנה 15 בגין גיל (גיל ניטרלי).

3. **מבוגר** - נכה מעל גיל 55 שנאלץ לעזוב את עבודתו יתקשה להשתלב מחדש בשוק העבודה, או לעבור הסבה מקצועית. הנכה נמצא בגיל שעדיין אינו קרוב לפרישה, ואיבוד מקצוע בגיל זה, סביר שיתיר את הנכה ללא תעסוקה. **בקביעת שיעור ההפעלה יש לקחת בחשבון, בנוסף למסוגלות לעבודה וירידה בהכנסות, גם את הגיל.**

לדוגמא:

א. **נגר** בגיל 55 שנפגע ביד ימין ואינו מסוגל לחזור לעבודתו, יתקשה להשתלב מחדש במעגל העבודה. לפיכך, לנכה כזה, בנוסף להגדלה בגין מקצוע, יש להוסיף הגדלה בגין גיל.

4. **גיל זקנה** - נכה שתוחלת שנות העבודה שלו קצרה (קרוב לגיל פרישה או אחריה), הגיל מהווה גורם מכריע בהחלטת הפרישה והשפעת הנכות אינה משמעותית. בשיקולים לעניין שיעור ההפעלה יש לקחת בחשבון נתונים כמו: האם מדובר בנכה שכיר שגיל פרישתו קרוב, או בעצמאי שסוג עבודתו מאפשר המשך עבודה גם מעבר לגיל הפרישה המקובל.

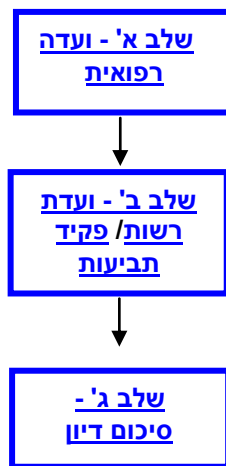
חזרה

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף ביטוח נפגעי בעבודה

ג. תהליך העבודה להפעלת תקנה 15:

להלן פירוט הפעולות שעל בעלי התפקיד הבאים: ועדה רפואית, ועדת רשות, פקיד תביעות ומזכיר הוועדות לבצע בכל אחד מהשלבים הבאים:

שלב א' - קביעת דרגת נכות יציבה על ידי הוועדה הרפואית:

1. הועדה הרפואית מדרג ראשון:

- **חייבת** לשקול בכל קביעה של דרגת נכות יציבה **הפעלת** תקנה 15 ולנמק את החלטתה.
- **תשקול** הפעלת תקנה 15 גם כאשר הפעלת התקנה **לא תזכה** את הנפגע בתשלום, כמו במקרה שדרגת הנכות **תהיה נמוכה מ-9%** גם לאחר הפעלת התקנה במלואה.
- במקרים אלה רשאית הוועדה להחליט ללא התייעצות ברשות או עם פקיד התביעות.
- רשאית להגדיל דרגת נכות מ-20% ומעלה **(תקנה 16 א)**, רק לאחר התייעצות עם ה"רשות" האמורה **(תקנה 18 א)**.
- רשאית להחליט לא להפעיל את תקנה 15, גם מבלי להתייעץ ברשות, במקרה בו

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

מוסר הנפגע לוועדה הרפואית כי חזר לעבודתו המלאה, או כי אין לו ירידה בהכנסות.

- רשאית להחליט ללא התייעצות ברשות, בהגדלת **דרגת נכות פחותה מ-20%**, אך באפשרותה להתייעץ עם הרשות או לבקש חומר מפקיד תביעות, בהתאם לשיקול דעתה.
- נקבעה **דרגת נכות יציבה בשיעור 20% ומעלה**, או דרגת נכות נמוכה מ-20% והוועדה מבקשת להתייעץ ב"רשות", תעביר הוועדה הרפואית את התיק ל"רשות" להתייעצות, בציון שיעור הנכות הרפואית בדו"ח, ומבלי שתביע בשלב זה את דעתה בעניין הפעלת תקנה 15.

2. ועדה רפואית לעררים:

- במקרה בו התייעצה ועדה מדרג ראשון עם ה"רשות" לעניין תקנה 15, **וועדה רפואית לעררים** שינתה את אחוזי הנכות הרפואיים, היא אינה חייבת להתייעץ ב"רשות" פעם נוספת. יחד עם זאת, רשאית להתייעץ עם ה"רשות", אם לדעתה יש מקום לשקול שנית את הפעלת התקנה בשל סיבות כגון: שינוי באחוזי הנכות, או מידע שונה שעומד בפניה (לדוגמא, חזרה לעבודה)
- **הוגש ערעור** בנושא תקנה 15 בלבד, הוועדה **אינה רשאית** לדון בדרגת הנכות הרפואית, אלא רק בהפעלת תקנה 15.

3. דיון מחדש לפי תקנה 36

- **בדיון מחדש לפי [תקנה 36](#)** רשאית הוועדה לשקול שימוש בתקנה 15 רק אם **קיימת החמרה** במצב הנכות הרפואית.
- אין הוועדה רשאית להפעיל תקנה 15 אם **לא חלה החמרה**, גם אם לכאורה מתקיימים התנאים להגדלת הנכות על פי תקנה 15.
- במקרה בו **לא חלה החמרה**, אך הנפגע טוען לירידה בהכנסות, יפנה פקיד התביעות את הנפגע להגיש תביעה על סמך [תקנה 17](#).
- במקרה בו **יש החמרה**, תקבע הוועדה את דרגת הנכות מחדש ותשקול מחדש את הפעלת תקנה 15, מבלי להתחשב אם הופעלה התקנה בעבר.
- סבורה הוועדה הרפואית כי **דרגת הנכות של הנפגע הוחמרה**, אך אין הצדקה להפעיל תקנה 15 בהתחשב **במקצועו**, ולעומת זאת נכותו הקודמת כללה הגדלה לפי תקנה 15 בשל מקצועו – רשאית הוועדה **לא להגדיל** את הנכות על פי תקנה 15, אך דרגת הנכות החדשה, **לא תפחת מסך כל הנכות הקודמת**.

דוגמאות:

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

- i. לנכה דרגת נכות בשיעור 30% הכוללים הגדלה של 10% בגין תקנה 15. בעקבות תביעה להחמרת מצב קבעה הוועדה הרפואית את נכותו בשיעור 25%. הוועדה סבורה כי אין מקום להפעלת תקנה 15, אך מאחר שאינה רשאית להקטין את דרגת הנכות, הנכה יישאר עם נכות כוללת של 30%.
- ii. לנכה דרגת נכות בשיעור של 40%, הכוללת הגדלה בשליש בגין תקנה 15 (30% + 10% בגין תקנה 15). בעקבות תביעה להחמרת מצב קבעה הוועדה הרפואית כי חלה החמרה ומצבו של הנכה, על פי המבחנים, מצדיק נכות של 45%.
- מאחר שהנפגע חזר לעבודתו ואין ירידה בהכנסותיו, החליטה הוועדה שאין מקום להפעלת תקנה 15. במקרה זה הוועדה לא תפעיל את התקנה כלל, מאחר שדרגת הנכות הרפואית שנקבעה בעקבות ההחמרה, גבוהה מזו שהייתה לפני ההחמרה.
- סבורה הוועדה הרפואית כי **דרגת הנכות של הנפגע הוחמרה**, אך אין הצדקה להפעיל תקנה 15 בהתחשב בגילו, כיון שבעת הדיון מחדש הגיע הנכה לגיל שאינו מצדיק להפעיל לגביו התקנה, ולעומת זאת נכותו הקודמת כללה הגדלה לפי תקנה 15 בשל גילו – רשאית הוועדה לא להגדיל את הנכות על פי תקנה 15, אך דרגת הנכות החדשה, **לא תפחת מסך כל הנכות הקודמת**.
- 4. דיון מחדש לפי תקנה 37**
- **בדיון מחדש לפי [תקנה 37](#)** רשאית הוועדה לשקול מחדש את הפעלת התקנה אם בעקבות ההטבה במצב הנפגע נמצא כי חל שינוי לטובה גם במסוגלותו לחזור לעבודה. במקרה זה רשאית הוועדה לבטל תקנה 15 שהופעלה בעבר, או להקטין את השיעור בו הופעלה.
 - חלה הטבה במצב, לא תופעל תקנה 15, **אם לא** הופעלה בעבר.
 - במקרה בו לא חל שינוי בדרגת הנכות הרפואית, לא הטבה ולא החמרה, לא יתקיים דיון בנושא הפעלת תקנה 15
- 5. הועדה לצירוף נכויות:**
- כיוון שהועדה דנה בהשפעת האופי המצטבר של הנכויות על צמצום הכנסותיו של הנכה, וכתנאי בסיס **לצירוף נכויות** נמצא צמצום הכנסות ב 50% לפחות, הרי שמתיתר הצורך בהתייעצות עם "הרשות" באותו עניין, ועל כן מתקין התקנה התיר לוועדה להחיל את הוראות תקנה 15 בעצמה.
 - הסמכות שניתנה **לוועדה הדנה בצירוף נכויות**, [בתקנה 12ב.ה](#), מאפשרת לוועדה להגדיל את דרגת הנכות על פי תקנה 15, גם מעבר ל-19%, על כן הוועדה

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

הרפואית תחשב את הנכות הרפואית המשוקללת ואחר כך תוסיף את אחוזי הנכות בגין תקנה 15, גם מעבר ל-19%.

- התוספת בגין תקנה 15, באחוזים, לא תפחת מהאחוזים שניתנו בגין התקנה לפני צרוף הנכויות.

דוגמה

נכות מתאונה אחת 10% ,
נכות מתאונה שניה 15% (10% + 5% תקנה 15)
דרגת הנכות לפי המבחנים הינה 19%.
הוועדה צריכה להוסיף את אחוזי הנכות אשר נקבעו בגין תקנה 15, כך שסך דרגת הנכות תהיה $10\% + 10\% = 19\% + 5\%$ עבור תקנה 15, סה"כ 24%.

6. מזכיר הוועדות

- ישלח לתובע הודעת ביניים בה יצוין כי הדין טרם הסתיים בשל הצורך בהתייעצות עם וועדת הרשות ואחוזי הנכות אינם סופיים ורשאית הוועדה הרפואית לשנותם,
- יעביר את התיק לטיפול פקיד תביעות.

7. פקיד תביעות:

- יערך ברור לענין חזרתו של הנפגע לעבודה, כולל חקירה במידת הצורך.
- יברר נתוני שכר ויבדוק ירידה בהכנסות
- יבצע השוואת הכנסות במסך 755 במערכת "נתע".
- יעביר את התיק לגורם שביקש את המידע: "רשות" או לוועדה הרפואית, בצירוף ממצאי הביורורים בעניין מסוגלותו של התובע לחזור לעבודה והירידה בהכנסות.

שימו לב:

כעיקרון, דרגת נכות, הנקבעת על ידי הוועדה הרפואית לפני תקנה 15, אינה סופית וניתנת לשינוי ע"י הוועדה הרפואית, גם לאחר ההתייעצות עם הרשות.
יחד עם זאת, לאור העובדה כי רק לעתים רחוקות מפחיתה הוועדה את דרגת הנכות הוחלט לפעול כדלקמן:

- **נקבעה דרגת נכות המזכה בקצבה** – יש לשלם מהחודש השוטף (בדומה למקדמה), לנכה ישלח מכתב בו יצוין כי מדובר בתשלום על חשבון הגמלה וכי הוועדה רשאית לשנות את החלטתה כל עוד לא הסתיים הדין.
- **נקבעה דרגת נכות המזכה במענק** – יש לשלם מענק לפי אחוז הנכות שנקבע. כאשר הוועדה תסיים את הדין יעודכן התשלום בהתאם (המכתבים ב"נתע" שזכו בהתאם)
- **בהחמרת מצב המזכה בקצבה במקום מענק**, אין לבצע תשלום וזקיפת מענק, עד אשר הוועדה תקבל החלטה סופית.

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

- **בועדה לעררים** המבקשת דיון בתקנה 15, אין לבצע כל שינוי בתשלום הקיים, עד להחלטה סופית של הוועדה לעררים.

חזרה

שלב ב' - דיון בועדת הרשות:

1. ועדת הרשות:

- מורכבת מפקיד שיקום, רופא מוסמך ועובד המוסד שנקבע לצורך כך ע"י מנהל אגף ביטוח נפגעי עבודה.
- בכל סניף מנהל השיקום, או מי שמונה על ידו, ימין בתיאום עם פקיד התביעות (חבר וועדת הרשות) את התיקים בהם יש צורך בהעברה לפקיד שיקום לכתיבת דו"ח מקיף.
- במקרים בהם יש צורך בדו"ח שיקום יכין פקיד השיקום לדיון הרשות חומר רקע, שיכלול פרטים על ההיסטוריה התעסוקתית של הנפגע, השכלתו, העיסוק האחרון בו עסק לפני פגיעתו ויכולתו לשוב ולעסוק בו, תוך התייעצות עם רופא מוסמך ובדיקות בשטח שיצינו בדו"ח.
- בסמכות פקיד השיקום להמליץ על הפעלת התקנה, אך לא ימליץ על שיעור ההפעלה.
- במקרים בהם התמונה הרפואית והתעסוקתית ברורה, אין צורך בדו"ח שיקום על מנת שהרשות תקבל החלטתה.
- ועדת הרשות תתייחס בחוות דעתה לממצאי פקיד התביעות ולדו"ח השיקום (במידה וישנו) וכן לכל מסמך נוסף שהוגש לה, כמו מכתב פיטורין, מכתב מרופא תעסוקה וכו'.
- ועדת הרשות תיתן את חוות דעתה בעניין הפעלת תקנה 15, בהתחשב במקצועו וגילו של המבוטח.
- ועדת הרשות תיתן את חוות דעתה בנוכחות כל חברי הרשות, כל חברי הוועדה יחתמו על הפרוטוקול והחלטתה תתקבל פה אחד – במידה ונתגלו חילוקי דעות בין חברי הרשות, יועבר העניין לחוות דעת רשות בסניף אחר, לפי החלוקה הקיימת לטיפול בתביעות של עובדי המוסד.
- ועדת הרשות תתייחס לדרגת הנכות הרפואית כפי שנקבעה ע"י הוועדה הרפואית, גם אם רופא המוסד, היושב ברשות, סבור שיש לערער על גובה דרגת הנכות.
- בדו"ח וועדת הרשות אין לרשום הערות לוועדה הרפואית במגע לאחוזי הנכות או לטעויות שלדעת הרשות נפלו בהחלטה של הוועדה הרפואית.

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

- ועדת הרשות תסכם את החלטתה ותעביר את הדו"ח לפקיד התביעות על מנת שזה יעביר לוועדה הרפואית לסיכום דיוניה.

2. פקיד תביעות:

- ישלח לנפגע את חוות דעת הרשות, וכל מסמך אחר עליו הסתמכה הרשות בחוות דעתה בצרוף מכתב ממסך 755 במערכת "נתע".
- ממליצה וועדת הרשות שלא להפעיל תקנה 15 או להפעילה חלקית, פקיד התביעות יודיע לנפגע כי יוכל להפנות השגותיו לוועדה הרפואית בתוך 15 ימים מקבלת ההודעה.
- פקיד התביעות יעביר את התיק למזכיר הוועדות להמשך טיפול.

3. מזכיר הוועדות

- במקרים בהם המליצה הרשות שלא להפעיל תקנה 15 או להפעילה חלקית, יודיע מזכיר הוועדות לנפגע על מועד כינוס הוועדה הרפואית ויאפשר לו להופיע בפניה (מכתב 529 במערכת "ועד") ולטעון טענותיו.

חזרה

שלב ג' - סיכום דיון בוועדה הרפואית:

- בסיכום הדיון תתייחס הוועדה להמלצת ה"רשות" או לבדיקת ההכנסות והמידע שהתקבל מפקיד התביעות, ותיתן החלטה לעניין תקנה 15.
- הוועדה אינה חייבת לקבל את המלצת ה"רשות" המשמשת כגוף מייעץ.
- הוועדה חייבת לנמק כל החלטה שלה, בין אם היא מחליטה להפעיל את התקנה באופן חלקי או מלא, ובין אם היא מחליטה שלא להפעילה כלל.
- במקרה בו הודיעו לנפגע על מועד כינוס הוועדה שתסכם את הדיון בנושא הפעלת תקנה 15, אך הוא לא הופיע בפני הוועדה, תדון הוועדה ותסכם החלטתה בהיעדר הנפגע.
- הודיע הנפגע על השגותיו לאחר סיכום הדיון בוועדה הרפואית, תופנה תשומת לבו לאפשרות ערעור על החלטת הוועדה כמקובל.
- על הוועדה לשקול שתי חלופות להפעלת תקנה 15 : מקצוע וגיל - על הוועדה לבחון כל קריטריון בנפרד.
- החליטה הוועדה להפעיל את התקנה במלואה בשל אחד הקריטריונים, היא אינה צריכה לנמק התייחסותה לקריטריון השני.
- על הוועדה הרפואית להפעיל תקנה 15 רק לגבי הפגימות הנובעות מהפגיעה

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

בעבודה שבקשר אליה נקבעה דרגת הנכות, לאחר ניכוי הפגמות שאינן קשורות באותה פגיעה בעבודה.

- הגדלת דרגת הנכות מכוח תקנה 15 תיעשה רק לאחר קביעת דרגת הנכות הרפואית על פי המבחנים, וכאשר ישנם מספר פגמות, לאחר קביעת דרגת הנכות בהתאם [לתקנה 11](#) וכן לאחר קביעת דרגת הנכות על פי תקנה 14.

- במסגרת השיקולים להפעלת תקנה 15 תתייחס הוועדה למצבו הכולל של הנפגע בבואה לבחון אם מסוגל הוא לחזור לעבודתו עקב הנכות.
 - i. יתכן מצב בו הנפגע סובל מליקויים רפואיים קודמים, אולם הם לא מנעו ממנו לעבוד באותה עבודה בה נפגע
 - ii. יתכן שגם הפגימה בעבודה, בנפרד, לא הייתה פוגעת בכושר עבודתו, אך נכותו הכוללת, הן מהתאונה והן ממצבו הקודם, גורמים לפגיעה במסוגלותו לחזור לעבודה ולירידה בהכנסותיו.

דוגמא:

מדריך ספורט שנקבעה לו נכות בגלל הגבלה בתנועות הקרסול, יש לו הגבלה קלה בגב, שאינה קשורה לפגיעה בעבודה – על הוועדה להתייחס למצבו הכולל של הנפגע, שכן עד לפגיעה בעבודה עבד כמדריך ספורט, למרות המגבלות בגב שהיו לו.

- תקנה 15 מופעלת על כל סעיפי הליקוי, מבלי לבדוק אם פריט כלשהו שנקבע משפיע על כושר העבודה.
- המקרה היחיד **והיוצא מן הכלל**, בו לא תופעל תקנה 15, הוא במקרה בו סעיף הליקוי היחיד שניתן הוא עבור **פגם אסתטי**.
 - i. סייג זה נקבע בפסיקה (ביה"ד הארצי מב/252/01), עוד נקבע בפסק דין זה, כי בסמכותה של הוועדה לקבוע אם מדובר בפגם אסתטי או תפקודי.
 - ii. אם לפגם אסתטי יש השפעה על מסוגלות הנפגע לחזור לעבודתו, תופעל התקנה. למשל: צלקת מכערת בפנים אצל פקידת קבלה תפריע לה לחזור לעבודתה.
 - iii. בכל מקרה שהוועדה מעניקה נכות בגין צלקת, עליה להחליט:
 - a. אם מדובר בצלקת מכערת שהנה פגם אסתטי,
 - b. אם מדובר בצלקת מכאיבה שהנה פגם תפקוד
- למרות האמור לעיל, כאשר לנפגע נקבעה דרגת נכות עבור כמה ליקויים, כשאחד מהם הוא פגם אסתטי, והוועדה מבקשת להגדיל את דרגת הנכות בשל תקנה 15, עליה לשקלל את כל סעיפי הליקוי שנקבעו לכדי דרגת נכות אחת, ולגביה להפעיל

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף ביטוח נפגעי בעבודה

את תקנה 15.

לאחר סיכום הדיון יועבר התיק לפקיד תביעות לצורך המשך טיפול.

פקיד התביעות:

- יבצע תשלום, במידת הצורך כמקובל.

[חזרה](#)

אישור

קביעת שיעורי הגדלת דרגת הנכות:

על סמך **תקנה 15 (א')** הועדה רשאית לקבוע דרגת נכות יציבה **גדולה עד מחצית** מזו שנקבעה במבחנים.

יש להגדיל את דרגת הנכות על פי מידת השפעתה על כושרו של הנכה לעבוד ולהשתכר וזאת לפי הכללים המפורטים להלן:

א. אפשרות חלופת מקצוע:

שיעור הגדלת דרגת הנכות	השפעה על כושרו של הנכה לעבוד
רבע	קלה
שליש	בינונית
חצי	ניכרת

שימו לב: כאשר תימצא השפעה קלה הן מבחינת מקצוע והן מבחינת גיל, ייתכן שהשפעתם המצטברת תהיה ברמת השפעה בינונית או ניכרת.

ב. ירידה בהכנסות הנפגע:

שיעור הגדלת דרגת הנכות	% ירידה בהכנסות
הגדלה ברבע	ירידה בשיעור 20% עד 25%

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף ביטוח נפגעי עבודה

הגדלה בשליש	ירידה בשיעור 26% עד 35%
הגדלה במחצית.	ירידה בשיעור 36% ויותר

[חזרה](#)

חשוב לדעת הוראות תקנה 15 חלות רק על נפגעי עבודה ומתנדבים ואינן חלות בקביעת דרגת נכות לנפגעי פעולות איבה, אסירי ציון ומס הכנסה. חזרה

רשימת תפוצה נמענים לביצוע: מנהלי מחלקת נפגעי עבודה, פקידי תביעות נפגעי עבודה, מנהלות ועובדי מזכירות הועדות העתק לידיעה: מנהלי סניפים, מנהלי סניפי משנה, מנהלי תחום גמלאות חזרה
--

ב ב ר כ ה ,

צביקה כהן
מנהל אגף א'
ביטוח אגף נפגעי עבודה

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף ביטוח נפגעי בעבודה

נספח 1

מבוטחים מיוחדים

תיאור מבוטח	מקצוע/הכנסות	הפעלת/אי הפעלת תקנה 15
תלמיד שעסק בחופשת לימודים בעבודות שונות,	יחשב חסר מקצוע	אין להפעיל בגין מקצוע, ניתן להפעיל בגין גיל
תלמיד בית ספר מקצועי ומי שנמצא בהכשרה מקצועית, אשר נפגע בעת שעבד במקצוע אותו הוא לומד	יחשב כמי שיש לו מקצוע	ניתן להפעיל תקנה 15
מי שפרש מעבודתו לגמלאות לאחר התאונה בשל הגיעו לגיל פרישה הקבוע בחוק או לגיל פרישה הנהוג באותו מקום עבודה	לא יראו בו כמי שאינו מסוגל לחזור לעבודתו עקב הפגיעה	אין להפעיל תקנה 15
ספורטאית, דוגמן/ית וכדומה שעוסק במקצוע אשר בשל אופיו גיל הפרישה ממנו מוקדם,	לא מסוגל לחזור לעבודה	- יש להתייחס לגיל בו נפגע בהתחשב במספר השנים שנותרו לו לעבוד באותו עיסוק. - אירעה הפגיעה סמוך למועד בו היה צפוי לפרוש, יש להתחשב בנתון זה בבחינת המסוגלות לחזור לעבודה בקביעת שיעור הפעלת התקנה.
חבר קיבוץ שנפגע ולא חזר לעבודתו, אך עובד בעבודה אחרת,	הכנסות המשק לא נפגעו	אין להפעיל תקנה 15
חבר קיבוץ שעקב הפגיעה לא חזר לעבודה כלל	יש פגיעה לכאורה בהכנסות המשק	הפעלת תקנה 15
חבר קיבוץ שעבד מחוץ למשק לפני הפגיעה,	יידק כשכיר	יש לבחון אם חזר לעבודתו הקודמת והאם חלה ירידה בהכנסותיו כמו כל עובד אחר
חבר קיבוץ שעובד חלקי	בהתאם למספר שעות	עובד עד 4 שעות – תופעל

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף ביטוח נפגעי בעבודה

תיאור מבוטח	מקצוע/הכנסות	הפעלת/אי הפעלת תקנה 15
	עבודה	התקנה במלואה • עובד מעל 4 שעות – תופעל התקנה באופן חלקי בהתאם למספר השעות
בק'בוצים שהופרטו והחבר הנפגע מקבל שכר תמורת עבודתו	יש לראות בענף המשק בו עובד כ"מפעל"	• יש לבחון את תקנה 15 כעובד שכיר לכל דבר
נהג שנפגע הטוען שאינו מסוגל להמשיך במקצועו כנהג		• יתבקש להמציא מהמכון לבטיחות בדרכים אישור בדבר כשירותו לנהיגה
אסיר העובד מחוץ לכותלי הכלא		• יש לבחון כמו כל עובד שכיר
אסיר העובד בין כותלי הכלא ואינו מסוגל לחזור עוד לעבודתו	אין לו ירידה בהכנסות	אין להפעיל תקנה 15

[חזרה](#)

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף ביטוח נפגעי בעבודה

נספח 2

לקט הלכות מפסיקת בית הדין הארצי לעבודה

פס"ד	פסיקה	נושא
דיון לו/01-504	תקנה 15 באה לאזן במידה מעטה ומוגבלת את היסוד האובייקטיבי של קביעת דרגת נכות על פי המבחנים	יישום תקנה 15 על ידי הועדה הרפואית
דיון לז/01-602	תקנה 15 היא מכשיר ביד ועדה רפואית למען קרב פריטי הנכות למיוחד שבמצבו של הנכה בהתאם למבחנים האובייקטיביים שבתקנה זו	
דיון מב/01-252	אין מקום לשקול יישום תקנה 15 כאשר מוענקת נכות בגין פגם אסטטי, לא פגם תפקודי. הקביעה אם הפגיעה היא תפקודית או אסטטית היא בסמכות הוועדה	
ל/15-0	החלטת ועדה רפואית פסולה כשאין הפרוטוקול מראה, כי הוועדה שקלה את הפעלת סמכותה לעניין תקנה 15	
לז/01-602	הנימוקים להחלטה, של הוועדה הרפואית, הם המאפשרים ביקורת ובדיקת מהלך המחשבה של הוועדה- קל וחמר כשמדובר בשאלה הכרוכה ביישום תקנה 15	
לה/01-11	חובת התייעצות עם ה"רשות" אין בה כדי לשנות מעמדה ותפקידה של הוועדה הרפואית, כי בסופו של דבר, ההחלטה היא של הוועדה עצמה ועמדת הרשות אינה אלא עצה.	התייעצות ברשות
לט/01-29	ההחלטה אם ליישם תקנה 15 מסורה בלעדית לוועדה הרפואית כאשר עמדת הרשות היא בגדר המלצה בלבד.	
מד/01-1596	על ועדת רשות הדנה בעניינו של נפגע באשר ליישום תקנה 15, להקפיד בתיאור מקצועו של הנפגע שעניינו נדון בפניה.	
לט/01-29	חובה להביא המלצת ה"רשות" לידיעת המבוטח	

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף ביטוח נפגעי בעבודה

פס"ד	פסיקה	נושא
	ולתת לו הזדמנות להגיב עליה עוד לפני קביעת דרגת הנכות	
01-1355/לח	העובדה כי הנפגע יכול להשתקם אינה צריכה לגרוע מזכותו ליישום תקנה 15	מסוגלות לחזור לעבודה
01-128/לה	בתלמיד שנפגע אין אפשרות להגדיר מקצוע, שכן עבודה בחופשת לימודים אינה מקצוע	
01-333/לה	מקצוע לעניין תקנה 16 פירושו מקצוע הנפגע עובר לתאונה לפי מבחנים אובייקטיביים הקשורים באותו מקצוע	
01-1012/לח	כל אימת שמועד בו מתייצב הנכה לפני הוועדה והמעביד לא פיטרו וממשיך לשלם את מלוא שכרו, הרי שלא נתקיימו התנאים שבתקנה 15(ב)	
01-128/לה	כשמדובר בתלמיד אין אפשרות בכלל להגדיר מקצוע לעניין תקנה 15, סביר להניח שבאותו קטע של חייו אין לו עדיין מקצוע	
01-מג/1367	עבודה מקצועית בימי חופשה אינה מעידה על מקצועו של תלמיד. יתכן שהתשובה תהא שונה לגבי מי שלומד מקצוע ובחופשת הלימודים עבד ונפגע במקצוע אותו למד	
01-240/מא	ירידה בהכנסות של 19% אינה ירידה ניכרת לעניין תקנה 15(ב)	ירידה ניכרת בהכנסות
01-562/מג	בבוא הוועדה הרפואית לשקול ישום תקנה 15, עליה לשקול ירידה בהכנסות בעת הבדיקה ולא לבחון אם צפויה בעתיד ירידה בהכנסות	
01-504/לו	בגיל גבוה יתקשה אדם לעמוד בתחרות בהשגת עבודה עם אדם צעיר גם אם כישוריהם שווים	ישום תקנה 15 בגין גיל
01-681/לט	בגיל צעיר מאד יש והגיל נותן אותותיו על כושר עבודתו של אדם ויש להתחשב בו כשבאים לקבוע את דרגת הנכות לעניין תקנה 15	
01-681/לט	קשה לאדם להתגבר על מגבלותיו עקב התאונה	
01-681/לט	בגיל אמצעי- גיל ניטרלי, אין מכשלה לכאן או לכאן	

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף ביטוח נפגעי בעבודה

פס"ד	פסיקה	נושא
	לעניין תקנה 15	
מג/01-1445 מד/01-1508	אין לראות גיל ניטרלי כגורם ממתן מושך כלפי מטה לעניין ישום תקנה 15, אם הגיל הוא ניטרלי, אין להתחשב בו ואין להגדיל את הנכות בגינו	
נג/01-7	גיל פרישה הוא 65. הטוען כי יכול היה להמשיך לעבוד חרף הגיעו לגיל פרישה, עליו ההוכחה.	
לח/01-1619	בדיון על פי תקנה 37 אין לדון בהגדלה מכוח תקנה 15 אם לא חלה החמרה בפגימה שבקשר אליה נקבעה דרגת הנכות	תקנה 15 בדיון בהחמרה
מג/01-1000	אין מיישמים תקנה 15 בדיון על פי תקנה 36 אם לא נמצא שחלה החמרה וכאשר בגלגול קודם לא יושמה התקנה	
נא/01-17	בקביעת דרגת נכות בדיון מחדש אין מקום לדיון בתקנה 15 אם נקבע בו כי לא חלה החמרה בפגימות של המבוטח, או שלא נתגלתה פגימה חדשה	
נא/01-17	במקרים בהם נקבע כי חלה הטבה במצבו של המבוטח ותקנה 15 הופעלה בעבר בעת קביעת נכותו הקודמת, יש מקום לשקול הפעלת תקנה 15 בדיון מחדש	

[חזרה](#)

**המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף ביטוח נפגעי בעבודה**

נספח 3 – תקנה 15

15. סטיות

(א) הועדה רשאית לקבוע דרגת נכות יציבה גדולה עד מחצית מזו שנקבעה לצד המבחנים, או מזו שנקבעה מכוח תקנות 14 או 31(ב) בשים לב למקצועו ולגילו של הנפגע, ובלבד שדרגת הנכות היציבה כתוצאה משינוי זה לא תעלה על 19% אם דרגת הנכות פחותה מ-20%, ובכל מקרה אחר לא תעלה על 100%.

(ב) הועדה תתחשב במקצועו של הנפגע כאשר לדעתה הוא אינו מסוגל לחזור לעבודתו או לעיסוקו והנכות הביאה לירידה ניכרת ולא לזמן מוגבל בהכנסותיו.

(ג) בוטל.

(ד) הועדה תקבע את דרגת הנכות לפי תקנה זו רק לגבי אותן הפגיומות הנובעות מהפגיעה בעבודה שבקשר אתה נקבעה דרגת הנכות, ולאחר שנוכו פגיומות שאינן קשורות באותה פגיעה בעבודה.

[חזרה](#)

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

נספח 4 – תקנה 11

11. דרגת נכות

- (א) דרגת נכותו של נפגע תיקבע באחוזים כנקוב לצד כל אחד מהליקויים, הפגמות או מחלות המקצוע (להלן - הפגימה) המנויים בתוספת, ובלבד שלא תעלה על 100%.
- (ב) דרגת נכותו של נפגע אשר נפגם מספר פגמות באותה פגיעה בעבודה, תהא שווה לסכום האחוזים הנקובים בתוספת לצד כל אחד מהפגמות האמורות בחישוב כמפורט להלן:
- (1) בעד הפגימה שנקבע לה האחוז הגבוה ביותר - יבוא בחשבון אחוז הנכות הנקוב בתוספת לצד אותה פגימה;
- (2) בעד הפגימה שנקבע לה האחוז השני בגובהו - יבוא בחשבון האחוז הנקוב לצד אותה פגימה כשהוא מוכפל בהפרש שבין האחוז האמור בפסקה (1) ובין 100%;
- (3) בעד הפגימה שנקבע לה האחוז השלישי בגובהו - יבוא בחשבון האחוז הנקוב לצד אותה פגימה כשהוא מוכפל בהפרש שבין סכום אחוזי הנכות שנקבעו לפי פסקאות (1) ו-(2) ובין 100%;
- (4) הוראות פסקה (3) יחולו, בשינויים המחוייבים, על כל פגימה נוספת.
- (ג) על אף האמור בתקנת משנה (ב), דרגת נכות בשל מספר פגמות באותו פרק, גפה או עין, לא תעלה-
- (1) לגבי פרק - על אחוזי נכות שנקבעו לקשיון לא נח של אותו פרק ;
- (2) לגבי גפה - על אחוזי הנכות שנקבעו לקטוע החלק הפגום של אותה גפה ;
- (3) לגבי עין - על אחוזי הנכות שנקבעו לעיוורון מלא של אותה עין.
- (ד) בקביעת דרגת נכות של נפגע שנפגם בקשיון או בהגבלת תנועה של פרק - לא יבוא בחשבון נזק שנגרם לשרירים הפועלים באותו פרק.
- (ה) בקביעת דרגת נכות של נפגע שנפגם בשיתוק של עצב - לא יבוא בחשבון שיתוק סעיפי אותו עצב או נזק שנגרם לשרירים המעוצבים על ידו.
- (ו) דרגת נכות בגין פגימה ביד שמאל לאיטר יד ימין, תיקבע לפי המבחנים ליד ימין, ופגימה ביד ימין לאותו נפגע תיקבע לפי המבחנים ליד שמאל.

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

נספח 5 - תקנה 12.ב.ה)

דרגת נכות מצטברת

(א) הועדה או הועדה לערעורים, לפי העניין, תקבע מחדש, בהתאם למבחנים שהם בתוקף ביום הקביעה, את דרגת הנכות המצטברת לפי אחוזי הנכות שבתוספת לגבי כל פגיעה בעבודה המובאת בחשבון לעניין צירוף דרגות הנכות.

(ב) דרגת נכות מצטברת תחושב באופן ובסדר המפורטים בתקנה 11.ב).

(ג) עקב פגיעת עבודה נוספת באותו אבר - לא תוגדל דרגת נכות כאמור בסעיף 121 לחוק מעל לדרגת נכות מקסימלית שבמבחנים לגבי אותו אבר.

(ד) הוראות סעיף 114 לחוק יחולו, בשינויים המחוייבים.

(ה) בקביעת דרגת הנכות המצטברת רשאית הועדה או הועדה לערעורים להחיל הוראות תקנה 15.

[חזרה](#)

נספח 6 – תקנה 14

התאמה

(א) דרגת נכות של נפגע לגבי ליקוי שלא פורט בתוספת, תיקבע לפי האחוז הקבוע לצד פגימה אשר לדעת הועדה דומה לליקוי הנפגע.

(ב) החליטה הועדה שלא ניתן לקבוע דרגת נכות כאמור בתקנת משנה (א) - תקבע על פי שיקול דעתה, את אחוזי הנכות בהתחשב במבחנים שנקבעו בתוספת לגבי אותו איבר או אותה מערכת, ובהתחשב בסוג הפגימה ובהגבלה שגרמה לנפגע.

[חזרה](#)

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

נספח 7 - תקנה 16 א

התייעצות עם הרשות

לא תקטין הועדה דרגת נכות על פי תקנה 15, לא תגדיל דרגת נכות של 20% ומעלה לפי אותה תקנה ולא תגדיל דרגת נכות לפי תקנה 16, אלא לאחר התייעצות עם הרשות האמורה בתקנה 18א.

[חזרה](#)

נספח 8 - תקנה 17

נסיבות לקביעת דיון מחדש בדרגת נכות

(א) עברו 12 חודשים ולא יותר מ-60 חודשים מאז קבעה ועדה או ועדה לערעורים לאחרונה לנפגע דרגת נכות יציבה בשיעור 20% או יותר (להלן - הדרגה האחרונה), רשאי הנפגע לתבוע מהרשות האמורה בתקנה 18א לקבוע אם הנכות הביאה לירידה ניכרת ולא לזמן מוגבל בהכנסות הנפגע, והרשות תקבע את דרגת הנכות בשיעורים ובתנאים כאמור בתקנה 15א; כללה הדרגה האחרונה שנקבעה לנפגע, קביעה לפי תקנה 15, רשאים הנפגע או המוסד לתבוע מהרשות לקבוע אם חל שינוי בהשפעת הנכות על הכנסות הנפגע, ובהתאמה להקטין או להגדיל את דרגת הנכות בשיעורים ובתנאים כאמור בתקנה 15א).

(ב) הרשות תדון בתביעה נוספת כאמור בתקנת משנה (א) רק אם חלפו 12 חודשים ולא יותר מ-60 חודשים מיום שנקבעה לנפגע הדרגה האחרונה.

[חזרה](#)

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי עבודה

נספח 9 – תקנה 18 א'

דרגת נכות לנכה נזקק

(א) בתקנה זו-

"הרשות" - ועדה המורכבת מפקיד השיקום כמשמעותו בתקנות הביטוח הלאומי (שיקום מקצועי), תשט"ז-1956, מרופא מוסמך ומעובד המוסד שנקבע לכך על-ידי מנהל ביטוח נפגעי עבודה;

"נכה נזקק" - מי שנקבעה לו נכות לזמן מוגבל או נכות שדרגתה זמנית והרשות קבעה לבקשת המוסד או על פי בקשתו או מיזמתה היא כי אין לנכה סיכוי סביר לעבודה כלשהי עקב הפגיעה בעבודה ואין לו הכנסה מהתעסקות.

(ב) הרשות רשאית לקבוע לנכה נזקק נכות לזמן מוגבל או נכות שדרגתה זמנית בשיעור של 100% לתקופה שלא תעלה על 4 חודשים.

(ג) הרשות רשאית לדרוש מהנפגע או מהמוסד להמציא לה מידע נוסף הדרוש לה לצורך מתן החלטתה, כן רשאית היא לדרוש מן המוסד לבצע חקירה לאימות נתונים ולקביעת עובדות כדרוש לצורך מתן החלטתה לפי תקנה זו, תקנה 16א או תקנה 17; דרישת הרשות תפורט ותנומק בפרוטוקול.

(ד) חומר חקירה ומידע אחר שהעביר המוסד לרשות ולועדה, יועבר אף לנפגע.

[חזרה](#)

נספח 10 - תקנה 36

דיון מחדש לפי בקשת הנפגע

(א) עברו ששה חדשים מאז נקבעה לאחרונה דרגת נכותו של נפגע אף אם נקבעה לתקופה קצובה ורופא שאושר במיוחד לכך על ידי שירות רפואי כאמור בסעיף 45(א)(1) או (3) לחוק אישור בכתב בתוקף תפקידו זה כי הפגימה שבקשר אליה נקבעה דרגת הנכות הוחמרה או כי נתגלתה פגימה חדשה, רשאי הנפגע לבקש קביעת דרגת נכותו מחדש והוראות תקנות אלה יחולו, בשינויים המחוייבים.

(ב) בהסכמת רופא מוסמך מותר שהדיון על קביעה מחדש לפי תקנה זו ייערך לפני תום ששה חדשים כאמור.

(ג) הדיון בקביעת דרגת נכותו מחדש של הנפגע ייעשה רק אם ההחמרה או הפגימה החדשה הן תוצאה מהפגיעה בעבודה שבקשר אליה נקבעה דרגת הנכות.

[חזרה](#)

**המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף ביטוח נפגעי בעבודה**

נספח 11 – תקנה 37

דיון מחדש לפי בקשת רופא מוסמך

עברו ששה חדשים מאז נקבעה לאחרונה דרגת נכותו של נפגע, אף אם נקבעה לתקופה קצובה, רשאי רופא מוסמך לבקש קביעה מחדש של דרגת הנכות והוראות תקנות אלה יחולו, בשינויים אשר העניין מחייבם.

[חזרה](#)

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

נספח 12 - השינויים שבוצעו במערכת "נתע" להתאמתה לשינויים שבחוזר

1. חישוב חדש לירידה בהכנסות במערכת "נתע" – תקנה 15 (מסך 755)

קידום הכנסות

- עצמאי – אין כל שינוי, ימשיך להתבצע עפ"י נתוני הגבייה, הנמשכים באופן אוטומטי למערכת.
- שכיר – לא יתבצע עוד קידום לפי מדדי תקנה 15 הקידום יתבצע לפי השכר הממוצע במשק כמפורט בהמשך.

חישוב ירידה בהכנסות והסברים לגבי השדות במסך 755

- המערכת מחשבת את השכר של המבוטח לפני הפגיעה, ביחס לשכר הממוצע במשק שהיה תקף לפני הפגיעה לעומת הכנסתו לפני הוועדה ביחס לשכר הממוצע במשק לפני הוועדה.
- שכר רבע שנתי - בשכיר נשתל השר"ש מתוך מסך נתוני פגיעה (מסך 412).
בעצמאי – יש לשנות את נתוני השר"ש לפי נתוני המחזור העיסקי
 - שכר רבע שנתי ממוצע – שכר רבע שנתי לחלק ב-3.
 - ממוצע של השכר הממוצע - כיון ששכר ממוצע יכול להתפרס על שנתיים, המערכת מחשבת את הממוצע של השכר הממוצע בשלושת החודשים הקודמים לפגיעה / לוועדה.
אם מועד הפגיעה/ הוועדה חל בחודשים ינואר עד מרץ – הנתון יחושב לפי שכר ממוצע במשק של שנתיים.
 - המערכת מחלקת את שכר רבע שנתי ממוצע ב- ממוצע של השכר הממוצע – תוצאה שבר עשרוני.
 - שכר חודשי ממוצע מקודם לשכיר – תוצאת השבר העשרוני האמור ביחס לממוצע של השכר הממוצע לפני הוועדה.

חישוב השינוי בהכנסות = 1 פחות הכנסה חודשית ממוצעת לפני ועדה **חלקי**
שכר חודשי ממוצע מקודם לשכיר

דוגמה לחישוב ירידה בהכנסות לשכיר – תקנה 15:

שכר רבע שנתי - נשתל השר"ש, 9,596 שח, מתוך מסך נתוני פגיעה (מסך 412).
שכר רבע שנתי ממוצע – שכר רבע שנתי 9,596 שח לחלק ב-3 שווה 3198.66 שח.
ממוצע של השכר הממוצע – רבע השנה כולל את החודשים דצמבר 2008, ינואר ופברואר 2009
ב-2008 השכר הממוצע במשק שווה 7,663 שח
ב-2009 השכר הממוצע במשק שווה 7,928 שח.

ממוצע של השכר הממוצע שווה 7839.66 (7663+7928+7928 – חלקי 3)

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף ביטוח נפגעי בעבודה

פקיד התביעות מזין את הכנסות המבוטח לפני הוועדה או תאריך בדיקת ההכנסות ומהכנסות אלה נגזרת "הכנסה חודשית ממוצעת" לפני הוועדה (או לפני תאריך בדיקת ההכנסות).

סניף: משרד ראשי	מערכת נפגעי עבודה	26/01/11-14:15:01
מסך: 755	שכיר: חישוב ירידה בהכנסות - תקנה 15	מסך הבא:
זהות מבוטח: 30046943 4	שם: סרנגה אביב ז'א	גימלה: נ"ע שכיר סד: 0
		תאריך פגיעה: 25/03/2009
הוראה בטיפול - הזנת נתונים-רגילה		
הנתונים נשלפו מ: נפגעי עבודה	-----	
נתונים ברבע השנה הקודם למועד הפגיעה:	-----	נתונים ברבע השנה הקודם למועד הוועדה:
שכר רבע שנתי : 9596.00 ש"ח	-----	תאריך הוועדה הרפואית : 01/01/2011
שכר רבע שנתי ממוצע : 3198.66 ש"ח	-----	תאריך בדיקת ההכנסות :
ממוצע של השכר הממוצע : 7839.66 ש"ח	-----	הכנסה חודשית ממוצעת : 2500.00 ש"ח
	-----	ממוצע של השכר הממוצע : 8015.00 ש"ח
שכר חודשי ממוצע מקודם לשכיר	:	3270.19 ש"ח

* יש ירידה בשכר בשיעור של 24 % *		

המערכת מחלקת את שכר רבע שנתי ממוצע ב- ממוצע של השכר הממוצע – תוצאה שבר עשרוני.
בדוגמה זו : 3198.66 חלקי 7839.66 = 0.408

חישוב השינוי בהכנסות = הכנסה חודשית ממוצעת לפני ועדה חלקי שכר חודשי ממוצע מקודם לשכיר
במקרה זה, 2,500 שח חלקי 3270.19 שח = 0.76
הירידה בהכנסות היא 1 פחות 0.76 = 24%

שכר חודשי ממוצע מקודם לשכיר – 0.408 כפול ממוצע של השכר הממוצע לפני הוועדה (8,015 שח)
שווה ל- 3270.19

2. חישוב ירידה בהכנסות: תקנה 12 ותקנה 17 (מסכים 752 ו-753)

אופן החישוב הירידה בהכנסות לעניין צרוף נכויות (מסך 752) ולעניין תקנה 17 (מסך 757) זהה לאופן החישוב לעניין תקנה 15.
מסכי העזר לבדיקת ירידה בהכנסות לפי תקנות 12 ו-17 הותאמו לשינויים.

3. קידום שכר (מסך 753)

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

חישוב קידום השכר שונה בהתאם לפי השכר הממוצע.
חישוב הקידום מתבצע מחודש לחודש המערכת מחלקת את השכר בחודש שממנו מתבצע הקידום בשכר הממוצע במשך התקף בחודש זה.
מתקבל שבר עשרוני, אותו כופלים בשכר הממוצע במשך בחודש אליו מקדמים את השכר וזהו השכר המקודם.

4. דרישת נתוני שכר לעניין תקנה 15 מכתב ממסד 661

מערכת נפגעי עבודה
מכתבים עבור גמלת נכות

גמלה לפני תקנה 15

נא להוסיף במכתב את הנתונים הבאים:

1. ברבע השנה שלפני הוועדה הרפואית המבוטח _ שכיר _ עצמאי _ שכיר ועצמאי

2. לדרישת נתוני שכר:
החודש בו התקימה הוועדה/חודש בדיקת ההכנסות:

3. לדרישת מסמכים נוספים:

1. _____
2. _____
3. _____

4. האם היה עצמאי ברבע השנה שקדמה לפגיעה?
- האם מכתב זה הוא תזכורת למכתב שנשלח בעבר?
כן _ לא כן _ לא

F3=חזרה, F5=מכתב, F6=אגף

על פי הוראות החוזר, כאשר המבוטח היה עצמאי בעת הפגיעה ו/או לפני הוועדה (או תאריך בדיקת ההכנסות) הוא יתבקש להמציא אישור על מחזור עסקי.
מסד ההזנה לפני הנפקת מכתב הכנסות לעניין תקנה 15 שונה בהתאם.

• הכנסות לפני הוועדה

בשאלה 1 במסד, על פקיד התביעות לציין האם המבוטח היה לפני הוועדה "שכיר", "עצמאי" או "שכיר ועצמאי".
שכיר כאשר יוזן "שכיר", יתבקש המבוטח להמציא תלושי שכר.
עצמאי כאשר יוזן "עצמאי", יתבקש המבוטח להמציא אישור על מחזור עסקי.
שכיר ועצמאי כאשר יוזן "שכיר ועצמאי", יתבקש המבוטח להמציא הן תלושי שכר הן אישור על מחזור עסקי.

• הכנסות לפני הפגיעה

שכיר אם מדובר בגמלה של שכיר, אין צורך בדרישת תלושי שכר, שכן הם שימשו לקביעת הבסיס.

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות אגף ביטוח נפגעי בעבודה

עצמאי אם מדובר בגמלה של עצמאי, יתבקש המבוטח להמציא אישור על מחזור עסקי עבור 12 חודשים שקדמו לפגיעה (ללא התערבות פקיד תביעות – המערכת "מזהה" שמדובר בעצמאי).

שכיר ועצמאי אם מדובר בגמלה של שכיר, אך המבוטח היה ברבע השנה שקדם לפגיעה גם עצמאי, הרי שיש לבקש גם אישור על מחזור עסקי על השנה הקודמת לפגיעה. לצורך כך, על פקיד התביעות לסמן בשאלה 4 : "האם היה עצמאי ברבע השנה שקדמה לפגיעה?" "כן" ויופק מכתב מתאים.